

Komentarji

Uspesi v Londonu

Je nedvomno imela uspeha od ekonomskega vidika v Londonu. Ne od ene same, temveč konference, ki je bila za Rusijo dobro služila, dobila nove zveze, ki ji bodo, kakor vse kaže — veliko koristile.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

Je, da je bil sovjetski predstavnik Litvinov edini, ki je na konferenci govoril "common sense" govornik. Litvinov je poudaril, da je najprej potreben mir med vsemi narodnimi miri, ki jih hoče. Konferenca ga ni hotela, toda Litvinov je dejal, da je to mogoče.

MASNO PRISTOPANJE DELAVCEV V UNIJE

Mnoge unije poročajo o velikem porastu pod novim zakonom. Največje neunijske trdnjave se drobe

New York. — (FP) — Odkar je bil sprejet industrijski zakon, ki daje delavcem izrecno pravico do organizacije, se je skoraj pri vseh unijah pojavilo novo življenje. Bivši člani in delavci, ki niso bili še nikdar organizirani, pristopajo v velikem številu v unije.

V velikem valu je zavalovalo unijsko gibanje med rudarji. U. M. W. of A. poroča, da se ji rudarji pridružujejo trumoma. To kljub konservativnemu vodstvu in razočaranju, ki so jih rudarji doživeli pod Lewisovim režimom.

Glavno vlogo pri tem vsekakor igra bojovita tradicija U. M. W., katere rudarji še niso pozabili. Tekstilni delavci, ki tudi v velikem številu pristopajo v unije, ne poznajo toliko vrednosti organizacije kot rudarji, ker niso bili na splošno še nikdar organizirani.

Vse drugače pa je z rudarji. U. M. W. je edina organizacija, pod čijim okriljem so si rudarji izvajali vsaj kosček pravic in večji kos kruha. Kakor za temnela in oddaljena je jacksonovska pogodba, se jo rudarji še vsekakor spominjajo, ker jim je dajala \$7.50 dnevne mezde. Odkar je bil izgubljen štrajk leta 1927, ni nobena skupina delavcev doživela toliko trpljenja kot rudarji, ki so bili v neorganiziranih krajih potisnjeni na stopnjo peonaze in industrijskih sužnjev.

Za nje je pravica do organizacije velikega in realističnega pomena, ker malokje je delavec prej odlovljen radi unijskih aktivnosti kot v tej industriji. In če se sedaj rudarji zopet oklepajo U. M. W., je ta privlačna sila veliko bolj v bojovnih tradicijah organizacije kot pa njeno konservativno vodstvo.

Druga agresivna unija, dasi še mlada, ki se je že mnogo borila za delavce, je pleteninarska unija, American Federation of Full Fashioned Hosiery Workers. Sedaj vodi veliko kampanjo v Readingu, Pa., in okolici, kjer je trdnjava openšarjev.

Unija je že nešteto krat skušala z organiziranjem delavcev v tem kraju in bila vedno poražena. Sedaj pa izgleda, da bo uspela. Na stavki je okrog 4000 delavcev, ki so rebelirali proti poskusom tovarnarjev, da jih organizirajo v kompanijske unije.

Ko je Nolde & Horste kompanija sklicala shod za organiziranje kompanijske unije, so delavci odkorakali iz dvorane in šli na shod pleteninarske unije. Slično se je zgodilo tudi pri Berkshire kompaniji, najbolj zagrizeni protiunijski družbi. Na urad unije so poslali deputacijo 150 delavcev s prošnjo, naj jih organizira.

S kako energijo in postrtovanjem delajo organizatorji in tisti, ki jim pomagajo pri tem delu, pokazuje ta le incident: Radi dela noč in dan v uradu in na piketnih linijah se je ves štab od prevelikega napora in onemoglosti dobesedno zgrudil pri delu.

Tudi Amalgamated Clothing Workers unija in sploh vse oblačilne unije vodijo velike organizatorske kampanje. V 60 dneh je Amalgamated narasla za 13,000 članov, izmed katerih so skoraj izključno izdelovalke srajc. Ta industrija, najbolj znojna, ki zaposluje 50,000 delavk, je bila pred par meseci skoraj docela neorganizirana in

(Dolje na 2. strani.)

Dva ekonomska tabora v Londonu

Znamenja kažejo, da se kapitalistični svet razdeli v dva bloka, zatega in protizatega

London, 8. jul. — Pod pritiskom Amerike in Anglije je ekonomska konferenca ostala na delu, ni odšla na počitnice, toda vprašanje zdaj je, kaj bo delala. Osrednji odbor, ki vodi konferenco, mora do ponedeljka predložiti nov program.

Zlati blok, ki je hotel, da se konferenca suspendira, ko je Amerika zavrgla njegov načrt za stabilizacijo dolarja, se je sicer trenutno podal, toda miroval ne bo. Delegatje zatega bloka utrjujejo svojo fronto in ob prvi priliki bodo spet forsirali svoje valutne načrte.

Konferenca je ostala pri življenju na podlagi kompromisa; zlati blok je umaknil svoj stabilizacijski predlog in Amerika je opustila svojo zahtevo za carinsko premirje.

Vse pa kaže, da kompromis ne bo dolgo držal in na konferenci se izčrta dva glavna bloka. Na eni strani bo blok dežel z zlato valuto, ki se grupirajo okoli Francije, na drugi pa nasprotni blok, ki se zbere okoli Amerike in Anglije. Obrisi teh dveh taborov se že očitujejo. Zlati blok obsega dober del kontinentalne Evrope (Francija, Švica, Belgija, Holandija, Italija, Poljska, mala ententa in najbrž Nemčija), protizlati blok pa bo imel Združene države, Kanado, Južno Ameriko, Anglijo z njenimi dominijoni, Mehiko, daljnji vzhod in skandinavске dežele.

Vodja ameriške delegacije, državni tajnik Hull, je večeraj ponovno apeliral na delegate vseh dežel, naj posnemajo Ameriko in skušajo dvigniti cene s kontrolirano inflacijo.

V splošnem je velika konfuzija med delegati, ki ne vedo, kaj bi počeli.

Kruh podražen v Illinoisu

Cena zvišana za en cent

Chicago. — Organizacija lastnikov pekarnj v Chicagu in Illinoisu je na svojem zborovanju zadnje dni sklenila, da zviša ceno kruha s pogojem, če to store štiri velike pekarske družbe v Chicagu, ki niso bile zastopane na konferenci in če vlada v Washingtonu ne bo nasprotovala temu.

Ako zvišanje obvelja, bo štruca kruha, ki tehta 12 unč, stala šest centov, večja štruca pa 10 centov.

Sleparji, ki so potegnili katolike, obsojeni

New York. — Devet sleparjev, med katerimi sta dve ženski, je bilo zadnji teden obsojenih na zaporno in težko denarno kazen, ko jih je porota federalnega sodišča spoznala za krive, da so ogoljufali 6000 katolikov za skupno vsoto tri milijone dolarjev. Katolike so sleparili s prodajanjem delnic za verske filme, ki niso bili nikdar producirani. Glavni krivec Otto E. Goebel je do bil pet let zopora in plačati mora \$41,000 denarne kazni.

MOSKVA POSTAJA BOLJ OPTIMISTIČNA

S prihodom poletja se razmere vidno izboljšujejo. Naraščanje produkcije in zaloga potrebin

Moskva. — (FP) — Prihod poletja je našel Moskvo, srce Rusije, v večjem optimizmu. Razlog je vidno zboljševanje razmer širom dežele, posebno pa v poljedelstvu, ki obeta bogato žetev in zvišanje drugih pridelkov.

Tudi industrije na splošno zaznamujejo stalni napredek, odkar je vlada odredila očiščenje birokracije — znižanje uradniškega osebja v skladu s faktičnimi potrebami. To očiščenje je v teku v vseh industrijah, od katerih vlada bolj in bolj zahteva, da morajo razviti ekonomsko in sposobno upravo. Rezultat tega je, da je bilo veliko število uradniških moči premeščenih h procesom produkcije, v tovarne k strojem.

Kako velika je bila birokracija, pokazuje redukcije uradniškega osebja, ki so v nekaterih podjetjih v aprilu in maju dosegle od 30 do 40%. Kljub temu pa v deželi ni brezposelnosti. Rekord Moskove posredovalnice pokazuje, da je v maju prejela 6000 prošenj za delavce, zadostila pa je le manjšemu številu iz razloga, ker ni imela dovolj aplikacij za delo. Posredovalnice igrajo le manjšo vlogo, ker jih delavci ne rabijo. Večinoma dobe delo direktno v tovarnah.

Delavci se posebno izmenjavajo v poletnem času, ko odidejo tisoči na kmete. Pri tem je najbolj prizadeta premogovna industrija, ki na zimo dobi večjo armado s kmetov in jo spomladi zopet izgubi. Kljub temu je produkcija v maju in prvi polovici junija narasla 2.3%, kar pa je še vedno nad 15 odstotkov pod kvoto.

Kvoti so se približali in jo za par dni tudi dosegli le premogovniki v Dombasu, kjer se je najprvo pričelo očiščenje birokracije: premeščenje rudniških inženirjev iz uradov v rove. Majska industrija na bombarskem polju je znašala 96% od kvote, kar je rekord s izjemo par dni v juniju, ko je produkcija znašala 100%.

Produkcijo so zvišale tudi druge metalne industrije z izjemo železne rude, ki je nekoliko nazadovala vsled odhoda delavcev na kmetije.

Izboljšanje situacije je najbolj razvidno v trgovinah, ki nimajo več takih težav pri dobavi blaga kot še pred nekaj meseci. Trgovne s čevlji so na primer dobro založene in nima nikdo nobenih težav pri nabavi obutve. Trgovine jih prodajajo odprto, vsakomur. Le cena je še visoka, od 25 do 30 rubljev, kar pa se Rusom ne zdi pretirano, ker so bili navajeni plačevati precej več.

Pred šestimi leti je bil Henry T. Olson obsojen v do smrtno ječe, ko je porota zaključila, da je kriv nekega umora. Državni pravnik Harry B. North je vodil prosekucijo in prepričal porotnike o Olsonovi krivdi. Olson je pa takoj po obsodbi pobegnil v New Orleans, kjer se je dobro skrival. Medtem sta pa dva mlada fanta priznala krivdo dotičnega umora in Olsonova nedolžnost je bila dokazana.

Olson se je vrnil domov in takoj vložil tožbo proti Northu, ki zdaj ni več državni pravnik. Zahteval je \$50,000 odškodnine za krivično prosekucijo, katero je North izvršil v vednosti, da Olson ni kriv dotičnega umora. Porota mu je verjela in prisodila Olsonu \$29,250 odškodnine, ki jo mora plačati North.

Letalec Mattern se je oglasil iz Sibirije

Moskva, 8. jul. — James Mattern, ameriški letalec, ki je bil zadnji mesec na poletu okoli sveta in kateri je 15. junija poletel iz Kabarovska proti Alaski in izginil, se je večeraj javil iz Anadirja na polotoku Čukotka, na skrajnem vzhodu koncu Sibirije.

Industrijska administracija posvarila kapitaliste

Delavci bodo protektirani, pravi Johnson

Federalni administrator je izjavil, da delodajalci, ki snujejo kompanijske unije, tratio čas po nepotrebnem

Washington, D. C. — "Industrije, ki snujejo kompanijske unije, ali pa se hočejo na kakšen način izogniti določbam zakona industrijske kontrole in tako odvzeti delavcem pravico do kolektivnega pogajanja, ki jo jim garantira ta zakon, tratio čas po nepotrebnem." Tako se glasi izjava, ki jo je te dni podal federalni administrator Hugh S. Johnson.

Johnson je v razumljivem jeziku povedal, da bo vlada protektirala pravice delavcev do organiziranja v svojih lastnih unijah. "Zakon je jasen in zakon je tisti, ki bo vladal," je rekel Johnson. "Vlada ne bo upoštevala nobenega kodeksa, ki ne bo priznaval pravice do organiziranja in kolektivnega pogajanja. Vlada bo izvajala zakon v striktnem smislu kot je spisan."

Federalni administrator je dejal, da bodo morale industrije uveljaviti povprečni delovni teden, ki ne bo amel presegati več kot 32 ur. Najnižja plača ne sme biti manj kot 45 centov na uro, kajti drugače se dežela ne bo izveljela iz depresije. Njegov opis vzrokov in učinkov bizniške stagnacije je bil ostra obsodba sistema, pod katerim je ameriška industrijska in ekonomska mašinerija operirala. On je ponovil tisto, kar je organizirano ameriško delavstvo poudarjalo vsa zadnja leta — da je blaginja nemogoča, dokler ne bodo delavci zaposleni in prejeli dovolj visoke mezde, da bodo lahko kupovali produkte ameriških farm, tovarn in rudnikov.

Državni pravnik odgovoren za napačno obsodbo

Mož, po nedolžnem pokrivljen umora, je zmagal pred sodiščem za odškodnino

Rockford, Ill. — Zadnje dni se je pred tukajšnjim sodiščem zaključila zanimiva obravnava, pri kateri se je moral bivši državni tožilec zagovarjati na obtožbo, da je po svoji zanikrosti in zlobnosti spravil nedolžnega človeka v do smrtni zapor. Porota ga je spoznala za krivega te obtožbe.

Pred šestimi leti je bil Henry T. Olson obsojen v do smrtno ječe, ko je porota zaključila, da je kriv nekega umora. Državni pravnik Harry B. North je vodil prosekucijo in prepričal porotnike o Olsonovi krivdi. Olson je pa takoj po obsodbi pobegnil v New Orleans, kjer se je dobro skrival. Medtem sta pa dva mlada fanta priznala krivdo dotičnega umora in Olsonova nedolžnost je bila dokazana.

Olson se je vrnil domov in takoj vložil tožbo proti Northu, ki zdaj ni več državni pravnik. Zahteval je \$50,000 odškodnine za krivično prosekucijo, katero je North izvršil v vednosti, da Olson ni kriv dotičnega umora. Porota mu je verjela in prisodila Olsonu \$29,250 odškodnine, ki jo mora plačati North.

Letalec Mattern se je oglasil iz Sibirije

Moskva, 8. jul. — James Mattern, ameriški letalec, ki je bil zadnji mesec na poletu okoli sveta in kateri je 15. junija poletel iz Kabarovska proti Alaski in izginil, se je večeraj javil iz Anadirja na polotoku Čukotka, na skrajnem vzhodu koncu Sibirije.

Podjetniki imajo še 60 dni časa, da sprejmejo pravilnike in se pripravijo za vladno kontrolo

Washington, D. C. — Federalni industrijski administrator Hugh Johnson je v soboto pozval industrijske družbe po vsej Ameriki, naj zvišajo mezo delavcem in omeje produkcijo. Johnson je bil informiran, da družbe mrzlično producirajo po sramotno nizkih mezdah in nevarnost je, da nakopičijo nov prevešek blaga in s tem podaljšajo brezposelnost.

Administracija je bila informirana, da industrijski magnati nalašč zavlačujejo pravilnike s minimalno mezo in maksimalnim delovnikom na podlagi novega zakona za federalno kontrolo industrij samo zato, da nakopičijo velike zaloge svežega blaga s majhnimi stroški, nakar bodo to blago prodali po višjih, infliranih cenah.

New York. — Ameriški industrijski magnati so zadnji četrtek ališali sware glas Donalda R. Richberga, zastopnika delavstva v federalnem odboru za kontrolo industrij. Richberg je govoril na sestanku organizacije newyorških trgovcev in poudaril je, da govori v imenu predsednika Roosevelta.

Richberg je kritiziral kapitaliste, ker se tako počasi organizirajo za federalno kontrolo in dal jim je 60 dni časa, da poravnajo zamudo in izrabijo prilikost, ki je morda zadnja.

Med drugim je rekel: "Ako bo vladna kontrola industrij fliško, ne bo to fliško vlado, temveč bo sistema privatnih industrij. To bo pomenilo, da je sistem v svojem temelju zanič ali pa, da so voditelji privatnih industrij nesposobni za svoj posel.

"Stvar se vleče prepočasi. Ako program organiziranja industrij za vladno kontrolo ne bo uveden v prihodnjih šestdesetih dneh zaradi zavlačevanja in oviranja s strani privatnih interesov, tedaj bo jasno, kje leži odgovornost in kje je nesposobnost.

"Ameriške industrije imajo danes samo dve poti. Ena drži naprej v razumno začetno in kontrolirano obratovanje industrij, druga pa nazaj v pozlačeno anarhijo, ki je bila maskirana s krinko 'krepega individualizma'. Ako bodo privatno izvoljeni direktorji in upravitelji industrij zapravljali dragoceni čas, bodo kmalu spoznali, da so zapravili zadnjo prilikost za ohranitev privatnega sistema industrij. Nihče v administraciji še ne lače politične socializacije industrij, toda, če ne bodo industrije po svojih lastnih zadostno socializirane in obratovane v interesu javnosti, tedaj politična kontrola nad privatnimi industrijami ni več daleč.

"Načrt industrijske kontrole zavija predvsem od sposobnosti upraviteljev privatnih podjetij, da se prilagode novim razmeram in zamenjajo staro kanibalistično borbo — ko so žrli meso drug drugega — za novo kooperacijo v prid blagostanju vsa ameriškega ljudstva."

Mussolini častni član Ameriške legije

Rim, 8. jul. — W. E. Easterwood, podpoveljnik Ameriške legije, je te dni na svojem obisku v Rimu kar na svojo pest imenoval Mussolinija in italijanskega kralja Viktorja Emanuela za častna člana Ameriške legije, organizacije bivših vojakov iz svetovne vojne.

Stavka čevljarških delavcev

Worcester, Mass. — Nad petsto delavcev je zastavkalo v tukajšnjih čevljarških tovarnah v znak protesta, ker so delodajalci odpustili krog 30 delavcev, ker so bili ti člani tovarniških odsekov za pritožbe.

Maksim Litvinov (levo), sovjetski delegat v Londonu, in M. Majski, sovjetski poslanik v Angliji, v razgovoru.

Tone Seliškar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Če so ji hoteli preblizu s svojimi grabežljivimi rokami, je dala roki ob boke, se pričela zibati in peti. Ko ji je star rezervist le segel pod krilo, ga je udarila po licu, kar so mu vsi tovariši pošteno privoščili.

Z Justinom sta se že večkrat sestala.

Videl je, da je lačna, uboga in zapuščena.

Dal ji je pol hleba komisa in se pogovarjal z njo po poljsko. Če se je zmotil v nevaženem jeziku, se mu je zasmejala in mu popravila besede.

— Dober večer, gospod, je dejala. Lačna sem!

— Pridi k meni, dal ti bom!

— Sem kaj mi vrzite! je prosila.

V mehki poltemi zvezdnate noči je stala na stezi kakor nočna vila.

— Ali se me bojiš? jo je vprašal.

— Tema je! je rekla.

— Nič žalega ti ne bom storil! ji je odvrnil.

Prišla je k njemu in sedla na klop. Sedel je poleg ženske v toplem večeru. Njena mladost je gorela iz nje, ves je bil poln te deklice, ki je prišla k njemu kakor lačna ptičica na nastavljen dan.

— Nastja, ji je dejal mehko, lepa deklica si!

— Da! je odgovorila. Ali vam ugajam?

— Zelo. Poljubil te bom.

— Ah, ne! Samo ženin me sme poljubiti!

— Fanta imaš Kje?

— Ko bi vedela! je dejala žalostno. Rusi so ga ujeli.

— O, tam si je že izbral Rusinjo! Mar mu je zate, ko si tako daleč!

— Grdo govorite, gospod. Ko pride nazaj, se bova poročila.

Justin jo je objel okoli vratu in jo nagnil k sebi.

— Nastja, je dejal nežno, kako si topla! Ali te res ne smem poljubiti?

— Samo enkrat!

Poljubil jo je na usta.

— Dovolj, je kriknila pridrušeno. Potem se je zopet zagledala v noč in zašepetala, kakor bi se bala:

— Tako sem lačna...

Šel je v pisarno, odrezal kruha in suhega mesa ter ga ji na papirju prinesel na klop. Jedla je počasi in slastno. Njeni zdravi zobje so se zadirali v sočno meso in tečen kruh, ves čas je molčala ter se vtapljala v slast prijetnega občutja sitosti. Ko je zaužila poslednjo drobtinico, si je dela roke v naročje in se zagledala v nebo, ki se je svijalo od milijonov zvezd.

Nato jo je spremlil čez travnik do prvih hiš. Držal jo je okoli pasu. Ob slovesu mu je dejala:

— Poljubi me za lahko noč!

13

Drugo jutro, malce pred poldnem, so zabrnela nad mestom tri sovražna letala. Letela so silno visoko in brnenje njihovih motorjev je zamolilo odmevalo pod sinjim nebom. Nad mestom so se razkropila vsaka na svojo stran.

Onkraj mesta je votlo tresnilo in zabobnelo. Kmalu nato zopet in zopet. Prvo letalo se je spustilo precej nizko in švignilo nad taborem preko predmestja.

Justin je stal pred pisarno in jih opazoval.

Tedaj se je nenadoma sredi barak, ki so stale niže doli od tovarne za klet, razkral silen plamen in vse vrgele v nebo. Nekaj sekund nato tik tovarne. V tem hipu so pričeli bevske topovi iz treh strani. Beli oblaki šrapnelov so prhnili zdaj pred, zdaj za letalom, ki

se je dvigalo zopet više in više. Onstran tovarne je zopet tresčilo. Daleč za mestom so se letala združila in v bleščeli modrini neba kmalu utonila pogledu. Slišati je bilo samo reganje motorjev, ki pa je kmalu utihnilo.

Justin je zdirjal preko travnika in misel na Nastjo ga je živo priganjala.

— Moj bog, če je mrtva!

Od vseh strani so vrel ljudje. S komolcem si je delal pot med gnečo beguncev, ki so se drenjali okoli razstreljenih ruševin. Žene so glasno tožile in tekale okoli bajt kakor brez uma, iz srede nesreče je nekdo žalostno in prodirajoče vikal in klical boga.

Od barake je ostala samo ena stena. Ostale tri so bile razkane in razmetane daleč naokrog. V zemlji je bila velika jama, zasuta z najrazličnejšimi predmeti, ki so bili v baraki. Kos mize, posoda, stare in osmojene cunje. Kraj jame so ležala trupla troje otrok. Ne trupla, posamezni udje, ki so jih ljudje pobrali in znosili na kup.

Mati je bila pri sosedu. Otroci so bili sami doma, ko je padla bomba. Zdaj čepi tu pri njih, ki so še pred nekaj minutami živo tekali po bajti. Odtrgano glavo najmlajšega pestuje v naročju in jo poljubljuje. Njene roke so vse krvave, ko boža razbite delce teh ubogih trupel. Včasih presunljivo krikne, potem se z obrazom vrže poleg svojih na zemljo in obnemore od prevelike žalosti.

Justin je trd od te pošastne slike. Tava po ulicah tega bednega mesta in išče Nastjo. Zada za tovarno, kjer stoje poslednje begunske kolibe, so delavci pravkar udušili ogenj, ki se je hotel razvneti. Tu je udarila bomba na cesto in ubila dva konja, hlapca pa, ki je hodil za vozom, le lahko ranila. Belec je ležal preko pota z odprtim vampom. Od črev, ki so se razlezele po kamnu, se je še kadilo, rjavce je imel veliko rano na vratu. Še je bilo življenje v njem. Oči je imel odprte, včasih je dvignil vrat in zaman poskušal, da bi se dvignil na sprednje noge. Glava mu je vsakikrat od nemoci padla nazaj v prah.

Močan, miščast možak iz tovarne je stopil s težkim železnim kladivom za njegov tilnik in z vso silo zamahnil po čelu. Lobanja se je udrila, tenka nitka možgan se je obesila čez oči. Končal je.

Nastja pa ni bilo nikjer.

Val množice, podžgan od nekaterih hujakačev, je nenadoma zavil na cesto, ki vodi k taborišču. Pogled na strahoto, ki jo je napravila ruska bomba, je raztogotila ljudi. Studentje so pričeli krikati:

— Tu našince ubijajo, mi pa redimo njih ljudi in grejemo gada na svojih prsih!

— Smrt Rusom!

Ljudstvo se je nalezlo tega smrtnega krika. Sto grli je ponavljalo ta vzkrik, šel je od ust do ust, pobirali so kamenje in prve vrste so se pognale v dir proti ruskim barakam.

Justin se je zaletel zadaj za kolibami preko travnika. Planil je k poveljniku in mu ves zasopel poročal:

— Množica bo vsak čas tu. Vdreti hoče v tabor!

Nadporočnik je planil k telefonu in poklical poveljništvo.

Nestrpno je čakal odgovora.

Vendar!

— Preprečite vsakršne izgrede! Nobenemu ujetniku se ne sme skriviti niti las. V mestu je švedska komisija, ki pregleduje tabore! Rabite orožje!

(Dalje prihodnjé.)

nem moral za življenske potrebe dajati 10% več, ta mezda je bila za 5% nižana, in nič po višana. Zaradi tega uspehi strokovne organizacije tako dolgo nimajo prave in polne vrednosti, dokler za delavci ne stoji druga, sporedna organizacija na temeljih solidarnosti, ki bo poskušala, da se da tej od strokovne organizacije doseženi plači ali mezdi, čim večja prava vrednost. Zato pravi znani socialistični teoretik Karl Kautsky:

„Prej ali slej so v vsaki državi poleg boja strokovnih organizacij, da vplivajo na pogoje proizvodnje, poleg boja proletariata, da si osvoji moč v občini in državi, poleg teženj občin in države, da razširijo in pomnožijo produktivna podjetja, s katerimi upravljajo, pozvane tudi zadrage, da igrajo ne manj važno vlogo v osvobodilnem boju delavskega razreda. In ali je morda naša slika, ki jo razvijamo o socialistični družbi prihodnosti, kaj drugega, kakor slika ene same ogromne konzumne zadruge, ki je obenem tudi produktivna zadruga, katere podjetja obenem izdelujejo za konzum svojih članov?“

In take zadruge imamo tudi pri nas. Konzumne zadruge, produktivne zadruge, stavbne, denarne, gostilniške, tiskovne: vse imajo isti cilj: na temelju solidarnosti pripomoči k gospodarski osamosvojitvi delavca in obenem s tem, k izboljšanju njegovih življenjskih pogojev. Konzumne zadruge skrbijo za preskrbo svojih članov z vsemi življenjskimi potrebščinami, po najnižji ceni, v najboljših kakovostih in najpoštenjši količini. Te zadruge so za delavca regulator cen, one so barometer za blagovno vrednost njegovega zaslужka. A obenem s tem časovnim ciljem pa skrbijo a svojimi nabiranimi rezervami za podporo svojega članstva v slabih časih: z nudenjem direktnih bolezenskih, posmrtninskih, pogrebniških, posmrtninskih, pogrebniških podpor z nudenjem kredita delavcu, ko je v stiski, pa bodi zaradi stavke, zaradi izprtja, brezposelnosti, znižanja mezde ali delovnega časa itd. Z zidanjem svojih domov in pod. pa skrbijo podobno stavbne zadruge za preskrbo lokalov delavskim organizacijam in za preskrbo prostorov za delavske prireditve vseh vrst. Produktivne zadruge organizacije imajo celo dve važni nalogi: prvo strokovnišarstva značaja: zaposlitev delavstva, ohranitev kolektivnih in tarifnih pogodb, ohranitev delovnega časa in pod. In drugi namen: izdelovanje dobrega blaga po zmernih cenah, s čimer spet pomagajo svojim odjemalcem zviševati blagovno vrednost zaslужka. Denarne zadruge akumulirajo delavčev prihranek in ga na drugi strani nudijo delavskim podjetjem ter delavcu, kadar je v stiski. Spet dve veliki nalogi: delavca in delavsko podjetje, ki potrebuje denar, napravi jo čimbolj neodvisnega od nasprotnih denarnih organizacij — a obenem preprečijo, da se delavčev težko zasluženi denar, ki bi se morda zbiral v kapitalističnih denarnih zavodih, ne uporabi za boj proti delavcu, kakor se je to že često zgodilo. Stanovanjska zadruga preskrbuje delavcu lastna stanovanja ali pa stanovanja v hišah, katerih solastnik je ta delavec. Itd. Itd. Vsekakor je vsaka ta organizacija člen v boju za osamosvojitve in osvoboditev delavstva. Vendar lahko vemo, da tega ne bodo dosegli posamezniki, vsak zase, — eden brez drugega. Nikakor ne: ta cilj bo dosegla samo organizacija, združenje, solidarnost teh posameznikov, ki bodo dosegli z organizacijo — moč. Tega ne bo dosegla niti ena sama taka organizacija, niti vse organizacije e. ne same panoge, pogoj za dosego tega našega končnega cilja je solidarnost nastop vseh organizacij delavskega razreda: strokovnih, zadrugh, kulturnih, ženskih in političnih organizacij, kjer obstajajo.

In da je pri nas to razumevanje delno že prodrl v kri delavstvu, je dokaz današnji dan: vse delavske organizacije delujejo solidarno in solidarno praznujejo praznik ene organizacije: Mednarodni zadrugh dan.

In na solidarnost naših organizacij, ki je prišla od zgoraj, torej od organizacij višje stopnje, naj preide tudi navzdol, k posameznikom, k posameznim delavcem in naj jim bo vodnik za po-

Čikaška razstava: Dvoje deklet v kopalni obleki iz kat. je najnovejša finese. Pokazali sta se v oddelku mode.

trebnost solidarnosti posameznikov v delavskem kolektivu.

Zlasti dandanes, ko ta težka gospodarska in denarna kriza tako postrujeta razredna nasprotstva ter privajajo boj med delodajalcem in delavcem, med buržoazijo in proletariatom, med kapitaloni in delom v najodločnejše faze, je taka solidarnost potrebna še tem bolj. V takih časih mora delavsko zadrughništvo napeti vse sile, da lahko izpolni svoje zadrugharsko poslanstvo, da lahko nudi konzumentu zaščito pred izkoriščanjem in oderuštvo ter da lahko podpira delavstvo v poostrenem gospodarskem in socialnem boju sedanosti. Ali za dosego tega je potrebno predvsem, da stojijo vsi zadrugharji trdno in zvesto za svojimi zadrughami, da vse delavske organizacije podpirajo zadrughno organizacijo in da se podpirajo medsebojno, da vsi malenkostni predsodki izginejo in se vsa malenkostna nesporazumjenja in vse osebne antipatije umaknejo skupnim ciljem: kajti samo s pomočjo skupne in močne solidarnosti se bodo mogle za druge zmogoslavno prebiti in vzdržati današnjo težko svetovno gospodarsko krizo. Za vsakega zadrugharja je predvsem potrebno prepričanje, da je njegova brezkompromisna in imperativna dolžnost, da izpolnjuje vse svoje dolžnosti tudi napram svoji zadrugi, da jo podpira z nakupom vsega blaga v njej, z agitacijo za njo, z nalaganjem svojega denarja v njej, z vplačevanjem deležev, ker s tem ne vrši samo dolžnosti napram svoji zadrugi, nego jo vrši napram vsemu delavskemu gibanju, napram vsemu kolektivu delavskega razreda. Nikdar ni bila zadrugharska in delavčeva zvestoba tako potrebna kakor dandanes.

Kaj naj še rečem k tej stvari?

Naj govori rajše namesto mene, naš rojak, slovenski pesnik in pisatelj, sodrug Ivan Molek iz Chicaga:

„Jaz sam sem kamenček... Glej vodo kako me nosi, prekučuje, se igra! Mi vsi smo jez, nasip, ki se ne gane naj pribeane valovi Mississippija.“

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Jaz sam sem iskrica v ognju, ubije iskro vsaka reka.

Mi vsi smo plamen, ki se nad gora najvišjih in po...

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Jaz sam sem sluga moči, kdo me izreci ceno — vzemi!

Mi vsi — svobodni! Nalaga naša je Postavimo jo mi, mi!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Jaz sam — Ti sam — on...

ki zvižajo se, ko pada milijona smo moč! — — —

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

In taka moč in taka dimo tudi mi zadrugharji, lavci vsega sveta. Kol bomo izgubili samo ob jega meznega suženjstva svojili bomo ves svet.

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Mi vsi — bič!

Jaz sam — nič, mi vsi — Moč!

Cvetko Kristan:

Solidarnost delavstva

To je pogoj za uspeh delavskega zadrughništva

(K 3. juliju 1933)

Znani ameriški socialist John Keracher piše v svoji študiji „Kako si je človek ustvaril Boga“ na koncu tudi to-le:

„Ko je srednjeveški tlačan občutil težo svojih trpiških razmer, se je tolažil z upanjem, da njegovo plačilo pride v nebesih. Moderni delavec, ki ne ve ničesar o posmrtnem plačilu, skrbi za rešitev svojih problemov že na tem svetu. Čim spozna, da je delavski razred ona sila, ki opravlja vso industrijsko produkcijo, se rodi iz tega drugo spoznanje, da mora njegov razred nastopiti skupno kot celota v reševanju delavskih problemov. Posamezni delavci ne morejo opraviti ničesar. Pred nekaj desetletji je posameznik še lahko ušel iz meznice sužnosti, če je sam začel kakšno podjetje. Teh časov pa ni več: prešli so za vedno. Mali podjetniki so ali bodo izginiti. Industrije, kakršne poznamo danes, zahtevajo ogromnega kapitala. Tudi trgovinska podjetja so danes ogromne organizacije. Vse to uči delavca, da individualne rešitve zanj ni. Delavci morajo nastopiti kompaktno organizirani v kolektivni akciji. Samo v tem je rešitev. Kolo socialnega razvoja se ne more obrniti nazaj; velikih industrij ni mogoče razdrobiti v nekdanje ma-

le obrti. Zato se mora delavski razred kot celota strniti v svoji organizaciji, katere potem izpremeni socialni sistem. Vse industrije morajo postati kolektivna last vse družbe. V tem je rešitev delavskih problemov. Produktivna, torej delo je že organizirano. Treba je še, da se tudi delavci organizirajo in potem bo proces socializacije izdelkov lahek. Kolektivno lastništvo proizvajalnih sredstev in izdelkov samih je edina pot iz meznice sužnosti.

„To je najvišja ideja moderne delavstva vseh dežel, ki je vznikla iz modernega, materialnega environmenta. Ta ideja ni religiozna in ne potrebuje nikakršnega verskega temelja. Moderni delavec je končno spoznal, da so se proletarci prejšnjih stoletij varali, ko so čakali na plačilo po smrti, vse dobro te tega sveta pa so prepustili svojim gospodarjem in izkoriščevalcem. Zato jih ne bo posnemal — in tako prepusti „posmrtno plačilo“ onim, ki ga obljubujejo, sam pa si vzame plačilo že v življenju, vzame si svet v svojo posest. Neverska vera modernega delavca je politična, gospodarska in socialna. Prva zapoved te vere se glasi:

„Delavci vsega sveta, združite se! Izgubiti nimate drugega kakor verige svojega meznega suženjstva, pridobite pa lahko ves svet!“

Kakor smo torej ališali od Keracherja je en član v tej novi veri modernega, prosvitljenega

in izobraženega delavca tudi gospodarska povzdiga njegovih delovnih in življenjskih razmer. Tudi to izboljšanje doseže lahko samo delavčeva solidarnost, delavčev solidarni nastop v strokovni in delavčev solidarni nastop v gospodarski, torej zadrughni organizaciji. Strokovna organizacija deluje za tem, da pribori delavcu kot onemu, ki prodaja svojo delovno moč, čim boljše prodajne pogoje za to delovno moč, pa bodisi z ozirom na delavčev plačilo oz. mezdo bodisi z ozirom na njegov delovni dan ali socialne odn. socialno politične ustanove in pravice. Mezda ali plača, ki ju taka organizacija pribori svojemu delavcu, je samo sredstvo za izmenjavanje, po današnjih izrazih za kupovanje oz. pridobivanje življenjskih potrebščin in drugih stvari, ki jih potrebuje za svoje življenje. Ta plača je samo absolutna in ima samo absolutno odn. nominalno, imensko valutno vrednost. Ali pravo, realno blagovno vrednost doseže ta denar šele tedaj, kadar ga izmenjamo za blago. Kolikor več blaga je dobil kdo za eno plačilno enoto, toliko večja realna, prava, blagovna vrednost te enote obstoji. Delavec, ki so mu znižali plačilo ali mezdo za 5%, pa je dobil nasprotno živila, obleko, stanovanje itd., za 10% cenejše, temu meza pravzaprav ni bila znižana, nego še celo povišana za 5%. Nasprotno pa je bila onemu, ki je dosegel 5% absolutno povišanje mezde, ali je obe-

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4964

Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pomoči